

Schaktning för optokabel vid Göthult

Göthult 1:1
Åtvids socken
Åtvidabergs kommun
Östergötlands län

Roger Lundgren

Tekniska och administrativa uppgifter

Fastighet	Göthult 1:1
Socken/stad	Åtvid
Kommun	Åtvidaberg
Län och landskap	Östergötland
Lämningsnummer	-
Koordinater (N/E)	6447193, 560248
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH2000
Mätteknik	RTK-GPS
Typ av undersökning	Arkeologisk kontroll
Länsstyrelsens diarienummer	431-14488-2023
Länsstyrelsens handläggare	Maria Sjöquist
ÖM diarienummer	0007/24
ÖM projektnummer	002372
KMR uppdragsnummer	202400158
Uppdragsgivare	Länsstyrelsen Östergötland
Kostnadsansvarig	Åtvidabergs kommun
Projektledare	Roger Lundgren
Biträdande projektledare	-
Personal	-
Rapportansvarig	Roger Lundgren
Fältarbetstid	2024-02-26
Totalt utreddes/undersöktes	En sträcka om ca 170 löpmetrar
Fynd	Nej
Foto	Ja
Analys	-
ÖM Instrasis nummer	-
Grafik	Roger Lundgren
Renritning	-
Grafisk form	Johan Levin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Upphovsrätt: om inget annat anges gäller Creative Commons licens CC BY.

Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Schaktning för optokabel vid Göthult

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Antikvarisk bakgrund.....	4
Syfte och målgrupp	5
Metod och dokumentation.....	5
Resultat	7
Referenser	7

Omslagsbild: Kabelschaktet vid Göthult mot sydost. Foto Roger Lundgren, ÖM.

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM
ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

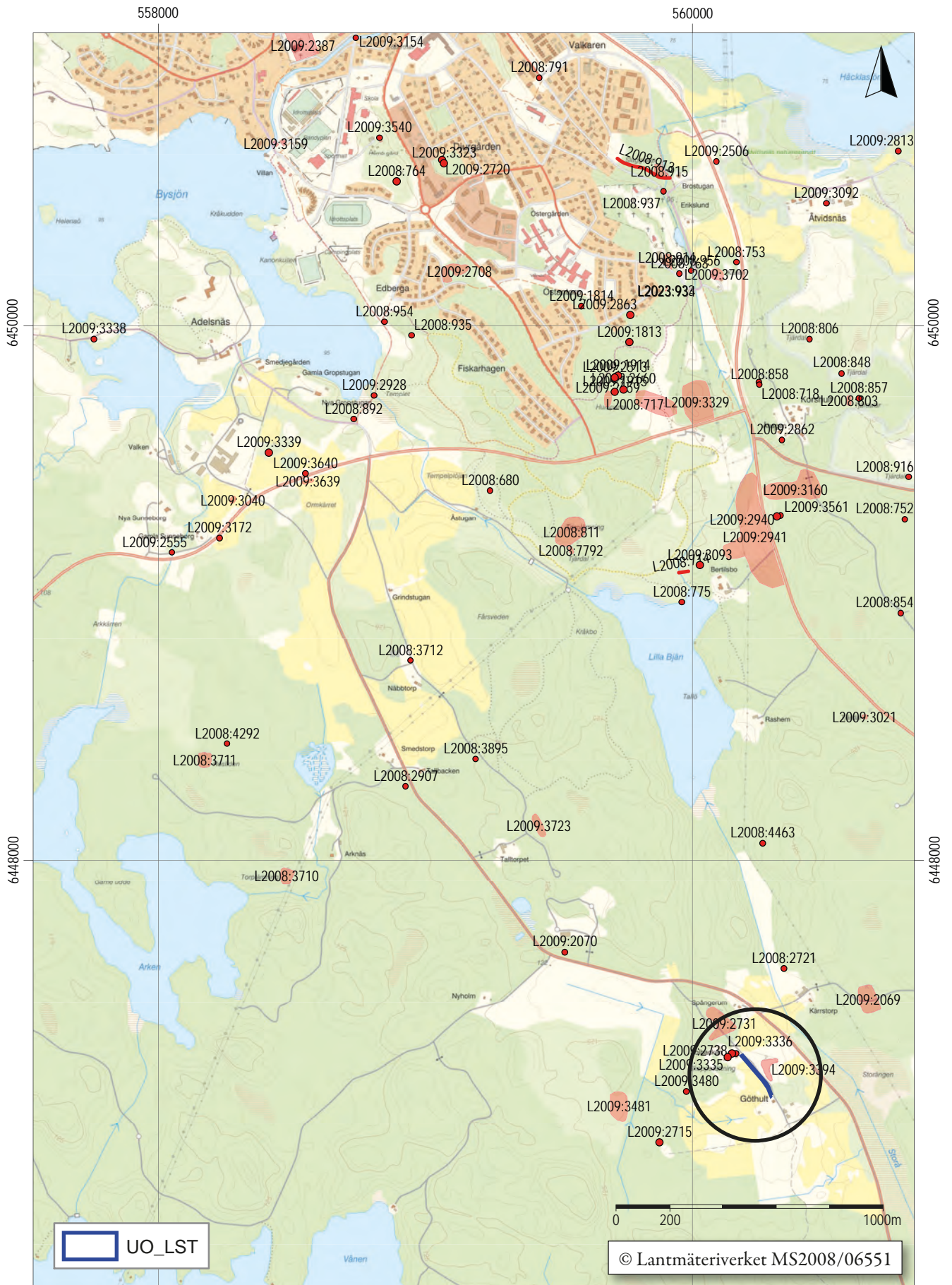
Sammanfattning

Östergötlands museum utförde under vintern 2024 en arkeologisk kontroll inom fastigheten Göthult 1:1, Åtvids socken, Åtvidabergs kommun, Östergötland.

Den arkeologiska kontrollen genomfördes med anledning av att Åtvidabergs kommun utvecklade fibernätet i området. Vid kontrollen övervakades en ca 170 meter lång schaktsträcka i åkermark på sydvästra sidan om gravfältet L2009:3394 (RAÄ Åtvid 22:1). I schaktet påträffades inget av arkeologiskt intresse.

Roger Lundgren
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:20 000.

Inledning

I slutet av februari 2024 utförde Östergötlands museum en arkeologisk kontroll inom fastigheten Göthult 1:1, Åtvids socken, Åtvidabergs kommun, Östergötland. Undersökningen genomfördes med anledning av utbyggnad av fibernätet i området och att schaktningsarbete därför skulle i närheten kända forn- och kulturlämningar. Undersökningen utfördes efter beslut av Länsstyrelsen Östergötland och för de uppkomna kostnaderna stod Åtvidabergs kommun. Ansvarig för undersökningen var antikvarie Roger Lundgren, vilken även svarar för denna rapport.

Antikvarisk bakgrund

Det aktuella undersökningsområdet är beläget ett par kilometer söder om Åtvidaberg. Området består av ett kuperat sprickdalslandskap som till stor del utgörs av skogklädda bergs- och höjdområden med uppodlade dalgångar/låglänta områden däremellan. Den för schaktningsövervakning utvalda sträckan löper i åkermark som är belägen på sydvästra sidan om en åsrygg.

Åsryggen sträcker sig i sydostlig riktning och utgår från en höjd belägen ett par hundra meter åt nordväst.

Det kända fornlämningsbeståndet kring Åtvidaberg är rikt och varierat men satt i relation till det förhistoriska östgötska kulturlandskapet som helhet är det tydligt att lämningstätheten i området är avtagande ävensom att karaktären samtidigt skiftar med ett ökat inslag av historiska industrilämningar.

Lämningarna i det absoluta närområdet utgörs av två gravfält, en skeppssättning, en kvadratisk stensättning samt en förmodad mindre, och i så fall rund, stensättning. Det närmast liggande gravfältet L2009:3394 (RAÄ Åtvid 22:1), beläget uppe på åsryggen till öster, består av förmodligen av sex runda stensättningar. Det andra gravfältet, L2009:2731 (RAÄ Åtvid 20:1), är beläget upp längs åsen ca 150 meter mot nordväst. Detta gravfält består av förmodligen av 15 stensättningar av olika slag. De tre övriga lämningarna, skeppssättning L2009:2738 (RAÄ Åtvid 21:1) och stensättningarna L2009:3335 (RAÄ Åtvid 21:2) och L2009:3336 (RAÄ Åtvid 21:3), är belägna bland bebyggelse ungefär mitt emellan de båda gravfälten. Skeppssättningen utgörs av 15 resta stenar och har

Figur 3. Skeppssättning L2009:2738 (RAÄ Åtvid 21:1). Foto mot väster, Roger Lundgren, ÖM.

en något besynnerlig komposition när den både är asymmetriskt formad samt har tre stenar på rad längs mittlinjen. Detta medför att den utgör ett udda exemplar på en för Östergötland även i övrigt ovanlig lämningstyp, då endast sex kända skeppssättningar finns registrerade för länet i KMR. De samlade lämningarna visar att det finns potential för mycket intressant arkeologi i området.

Arbetsföretaget som utgjorde grunden för den arkeologiska kontrollen bestod i att bostället Solbacken skulle kopplas samman med det lokala fibernätet. Detta genom en kabel som skulle förläggas i åkermarken mellan Solbacken och den närliggande gården Göthult ett par hundra meter åt sydväst, där möjlighet för vidare anslutning var tillgänglig.

Syfte och målgrupp

Syftet med den arkeologiska kontrollen var att förhindra att fornlämning skulle komma att skadas i samband med schaktningsarbetet och om så riskerade ske skulle arbetet anpassas för att undvika att så skulle komma att ske.

Målgrupp för den arkeologiska kontrollen var främst Länsstyrelsen och Åtvidabergs kommun.

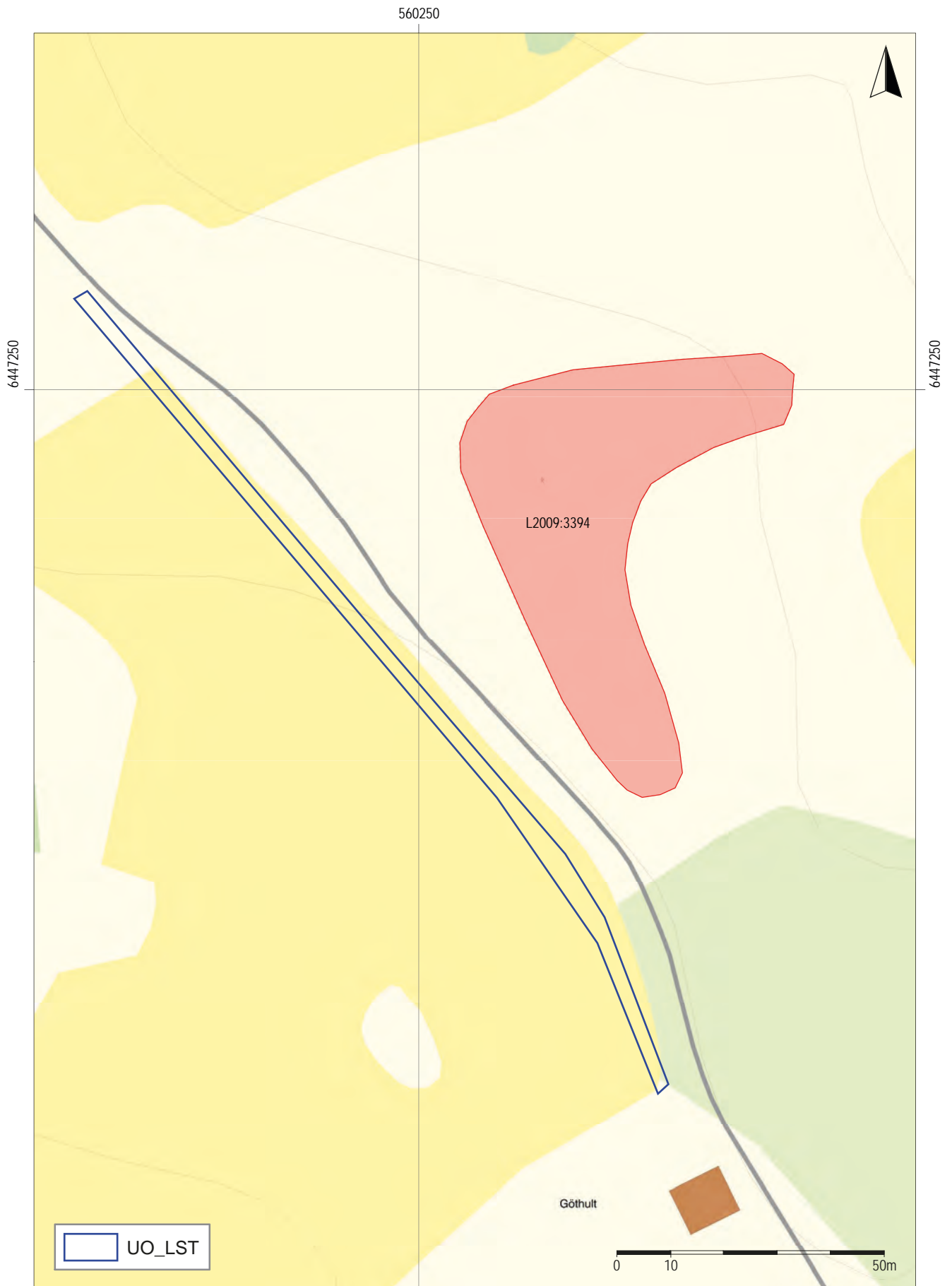
Metod och dokumentation

Schaktningsarbetet utfördes på så sätt att markytan först skiktvis banades av medelst grävmaskin ner till förmodad anläggningsnivå, för att sedan grävas ner till erforderat arbetsdjup. Det upptagna schaktet dokumenterades genom digital positionsbestämning med RTK-GPS samt gavs en kortfattad beskrivning. Potentiella anläggningar positionsbestämdes och grävdes sedan igenom för hand fram till att antropogent ursprung kunde avfärdas. Inga analyser utfördes i samband med undersökningen. Inte heller tillvaratogs några föremål för magasinering.

Inför fältarbetet samt under rapportarbetet har lämpliga digitala arkiv och resurser konsulterats, då främst Kulturmiljöregistret KMR och Lantmäteriets ArkivSök. Dokumentationsmaterial i form av datafiler och digitalt bildmaterial förvaras på Östergötlands museum.

Figur 4. Schaktsträckan vid Göthult. Foto mot sydöst, Roger Lundgren, ÖM.

Figur 5. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:1 000.

Resultat

I samband med den arkeologiska kontrollen övervakades schaktningsarbetet längs en drygt 170 meter lång sträcka i åkermarken längs med en mindre lokalväg. Det för arbetsföretaget erfordrade schaktdjupet uppgick till omkring 0,70–0,75 meter. Den orörda undergrunden anträffades under ploglagret på ca 0,30 meters djup. Schaktbredden kan sägas varit skålformad och uppgick i ytan till ungefär 0,70 meter och 0,30 i botten. Ploglagret bestod av brun lerig silt vilandes på gulbrun fin sand med ett stråk av gulare sand ungefär i mitten av schaktets sträckning. I denna sand påträffades en sotfläck/färgning om 0,16 meter i diameter. Utöver enstaka kolstänk kunde varken någon fyllning eller djup urskiljas. Observationen bedöms därför utgöra en färgningsrest efter en möjlig, men i så fall så gott som fullständigt bortodlad anläggning.

Figur 6. Sotfläck/färgningsrest. Foto Roger Lundgren, ÖM.

Referenser

ArkivSök = Historiska kartor hos Lantmäteriet. Digital resurs via <https://arkivsoek.lantmateriet.se>

KMR = Kulturmiljöregistret, FornSök. Digital resurs via <https://app.raa.se/open/fornsok/>

I februari 2024 utförde Östergötlands museum en arkeologisk kontroll i Göthult strax söder om Åtvidaberg. Kontrollen utfördes i samband med schaktningsarbete för en optokabel. I det upptagna kabelschaktet påträffades inget av arkeologiskt intresse.

ISSN 1403-9273
Rapport 2024:18